

**INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

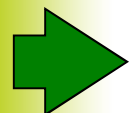

Alternatywne formy gospodarowania w rolnictwie wspierane w ramach WPR 2014-2020

Grażyna Niewęgłowska

Jachranka, 9-11 grudnia 2013 roku

Agenda

1	Wstęp
2	Wspieranie w ramach PROW
3	Produkcja Ekologiczna EKO Areal Producenci Przetwórcy Struktura
4	Produkcja Integrowana IP
5	Aspekty ekonomiczne
6	Wnioski

Wstęp

Jako alternatywne formy gospodarowania w rolnictwie wskazano takie, w wyniku których końcowym efektem jest nie tylko produkcja żywności bezpiecznej zdrowotnie, lecz są uzyskane efekty środowiskowe i społeczne.

Bowiem aktualnie jednym z najważniejszych aspektów gospodarowania na obszarach wiejskich jest działanie zgodne z prawami przyrody, nie naruszające stanu środowiska naturalnego oraz przyczyniające się do zmniejszenia emisji CO₂.

Wstęp

Wskazano dwa systemy produkcji jako alternatywne:

- **System ekologiczny (EKO)**

- **System produkcji integrowanej (IP)**

Oba te systemy opierają się na albo całkowitym wyeliminowaniu agrochemikaliów z procesu produkcji albo na minimalizacji ich użycia.

Powinny być one traktowane aktualnie jako preferowane systemy gospodarowania z uwagi na dostarczanie żywności wysokiej jakości na rynek oraz z uwagi na pozytywny wpływ takiego gospodarowania na jakość gleb, wód oraz na utrzymanie bioróżnorodności.

Źródła

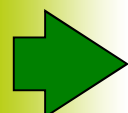

Wykorzystano literaturę fachową oraz skorzystano z danych:

- GUS,
- PROW 2007-2013,
- projektu PROW 2014-2020,
- Eurostatu oraz
- Polskiego FADN.

Posłużono się analizą tabelaryczną danych źródłowych, wykonano rachunek symulacyjny na podstawie danych zaczerpniętych z wyników standardowych Polskiego FADN za rok 2011 oraz z RER za rok 2010.

Agenda

1	Wstęp
2	Wspieranie w ramach PROW
3	Produkcja Ekologiczna EKO Areal Producenci Przetwórcy Struktura
4	Produkcja Integrowana IP
5	Aspekty ekonomiczne
6	Wnioski

Wspieranie rolnictwa EKO oraz IP w ramach PROW - Działania

Lata 2007 – 2013

1. Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności (132)
2. Działania informacyjne i promocyjne (133)
3. Program rolnośrodowiskowy (214)

Lata 2014 – 2020

1. Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych
2. Działanie rolnictwo ekologiczne

Wspieranie rolnictwa EKO oraz IP w ramach PROW - Wsparcie

Lata 2007 – 2013

1. Do obu systemów płatność coroczna przez 5 lat na gospodarstwo;

EKO

3000 zł

IP

2750 zł

2. Płatność dla grup producentów 70% kosztów na realizację akcji promocyjnych, realizowanych przez okres nie dłuższy niż dwa lata
3. Pakiet rolnictwa EKO obejmuje 12 wariantów, roczna płatność przez 5 lat

Lata 2014 – 2020

1. Roczna płatność na gospodarstwo przez 5 lat.

Wsparcie ograniczone do maksymalnej kwoty

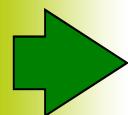
3 000

euro/gospodarstwo/rok

2. Działanie rolnictwo ekologiczne obejmuje 12 wariantów, roczna płatność przez 5 lat

Agenda

1	Wstęp
2	Wspieranie w ramach PROW
3	Produkcja Ekologiczna EKO Areal Producenci Przetwórcy Struktura
4	Produkcja Integrowana IP
5	Aspekty ekonomiczne
6	Wnioski

Rolnictwo Ekologiczne (EKO)

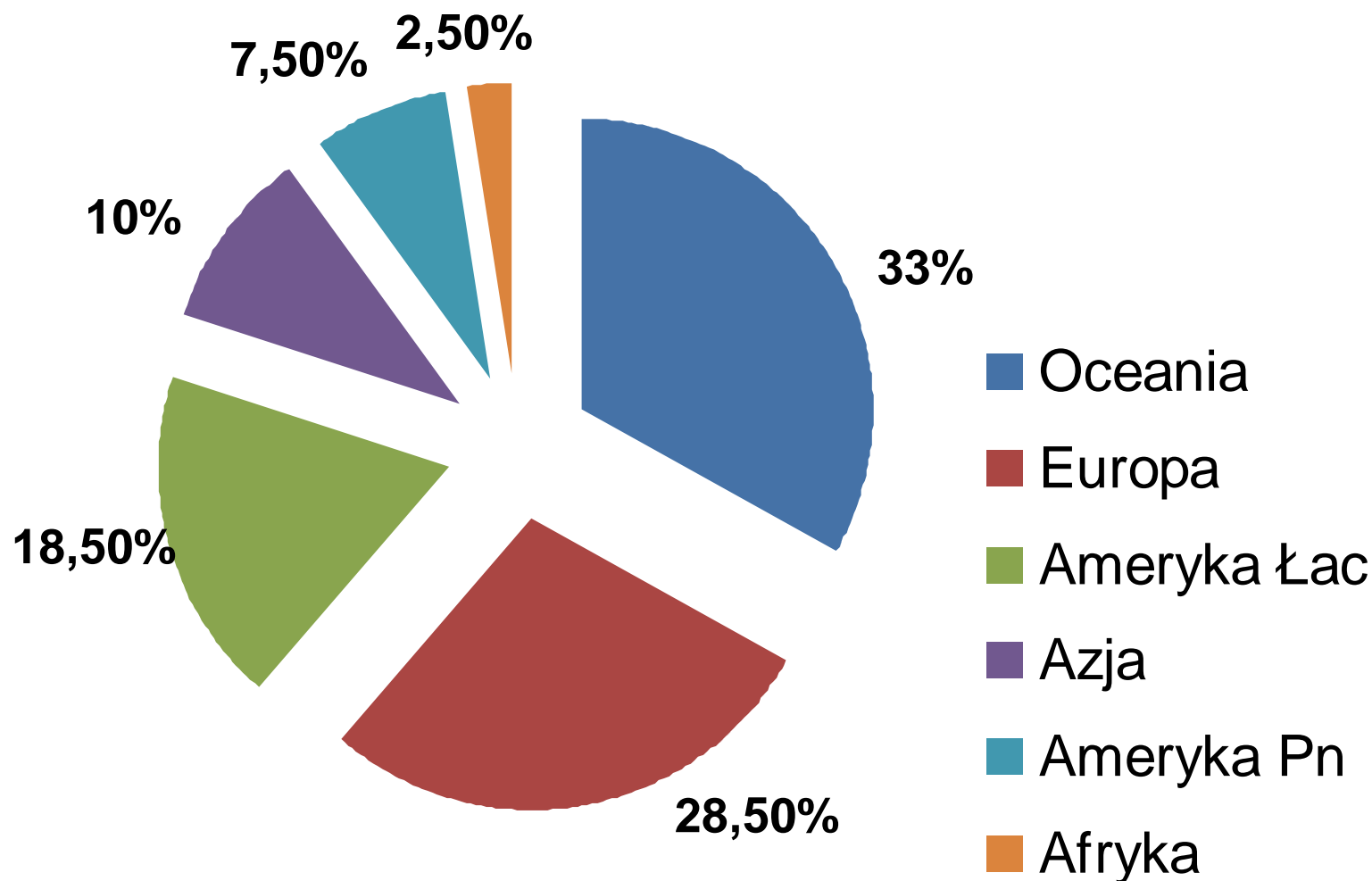
Rolnictwo ekologiczne obejmuje zarówno aspekty technologiczne oraz biologiczne w odniesieniu do roślin uprawnych oraz zwierząt gospodarskich, jak i aspekty jakościowe.

Najlepiej istotę rolnictwa ekologicznego precyzuje potrzeba myślenia całościowego.

Rolnictwo Ekologiczne (EKO) - Areal

Struktura geograficzna areалу (37,2 mln ha)
światowego rolnictwa EKO (2011 r.)

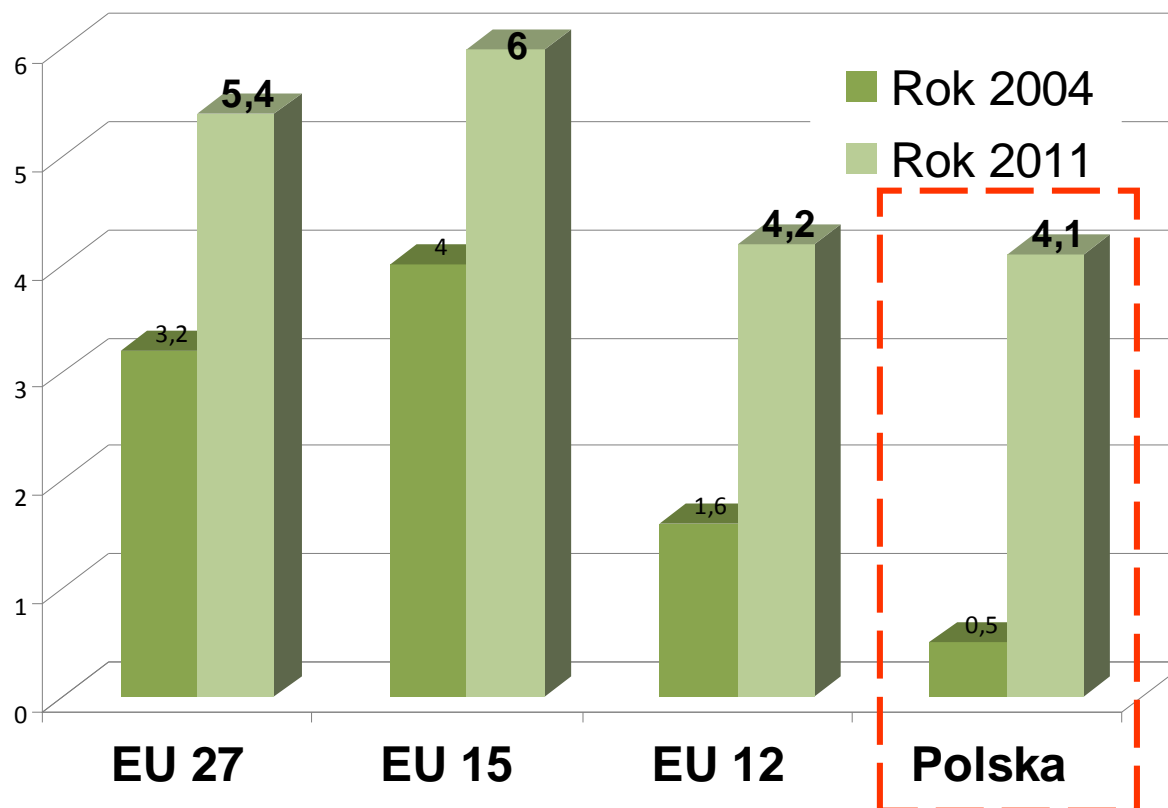

Rolnictwo Ekologiczne (EKO) - Areal

Polska na tle Unii Europejskiej

Udział powierzchni gospodarstw EKO w powierzchni użytków rolnych (%), (rok 2004 i 2011)

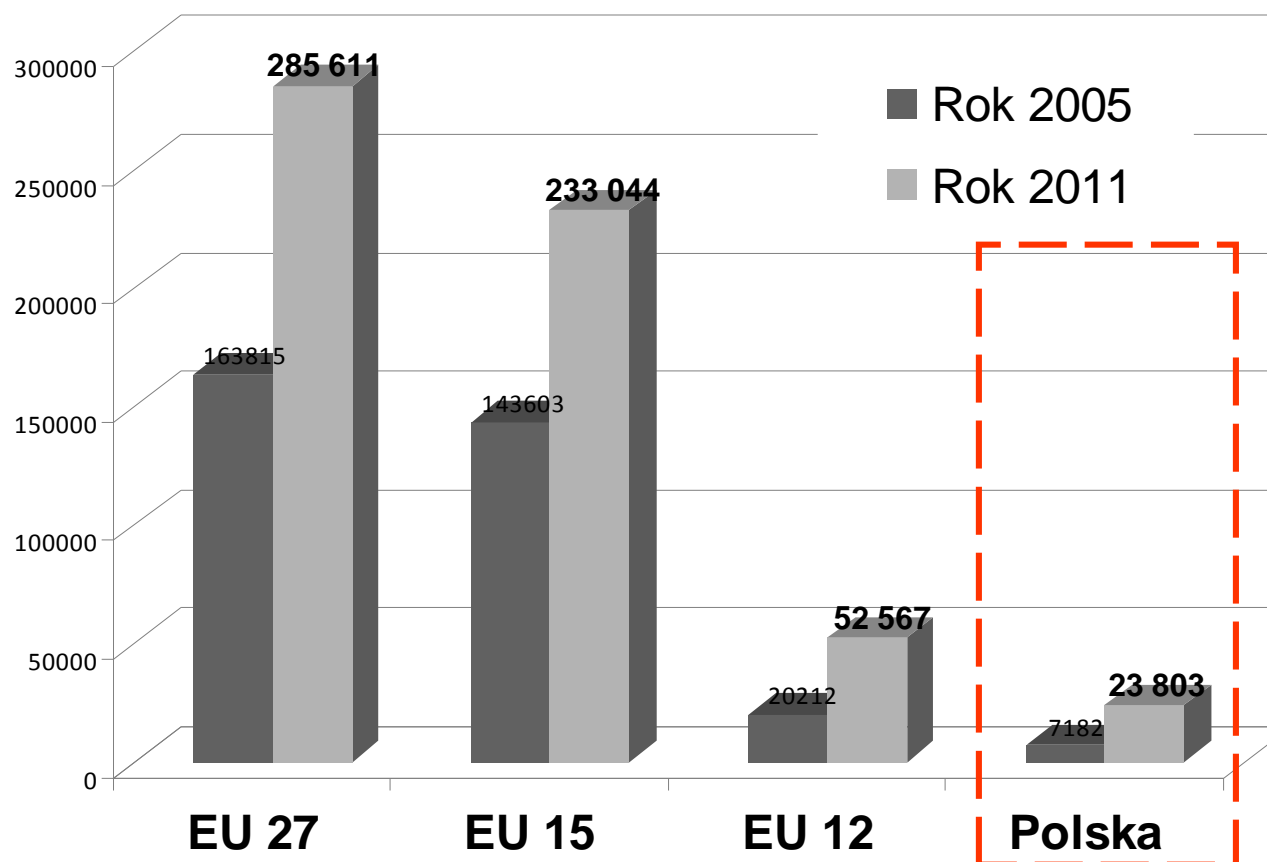
Źródła danych: www.organic-europe.net/europe_eu/statistics.asp, www.ekoconnect.org.

Rolnictwo Ekologiczne (EKO) - Producenci

Polska na tle Unii Europejskiej

Liczba producentów EKO, Polska na tle krajów UE (rok 2004 i 2011)

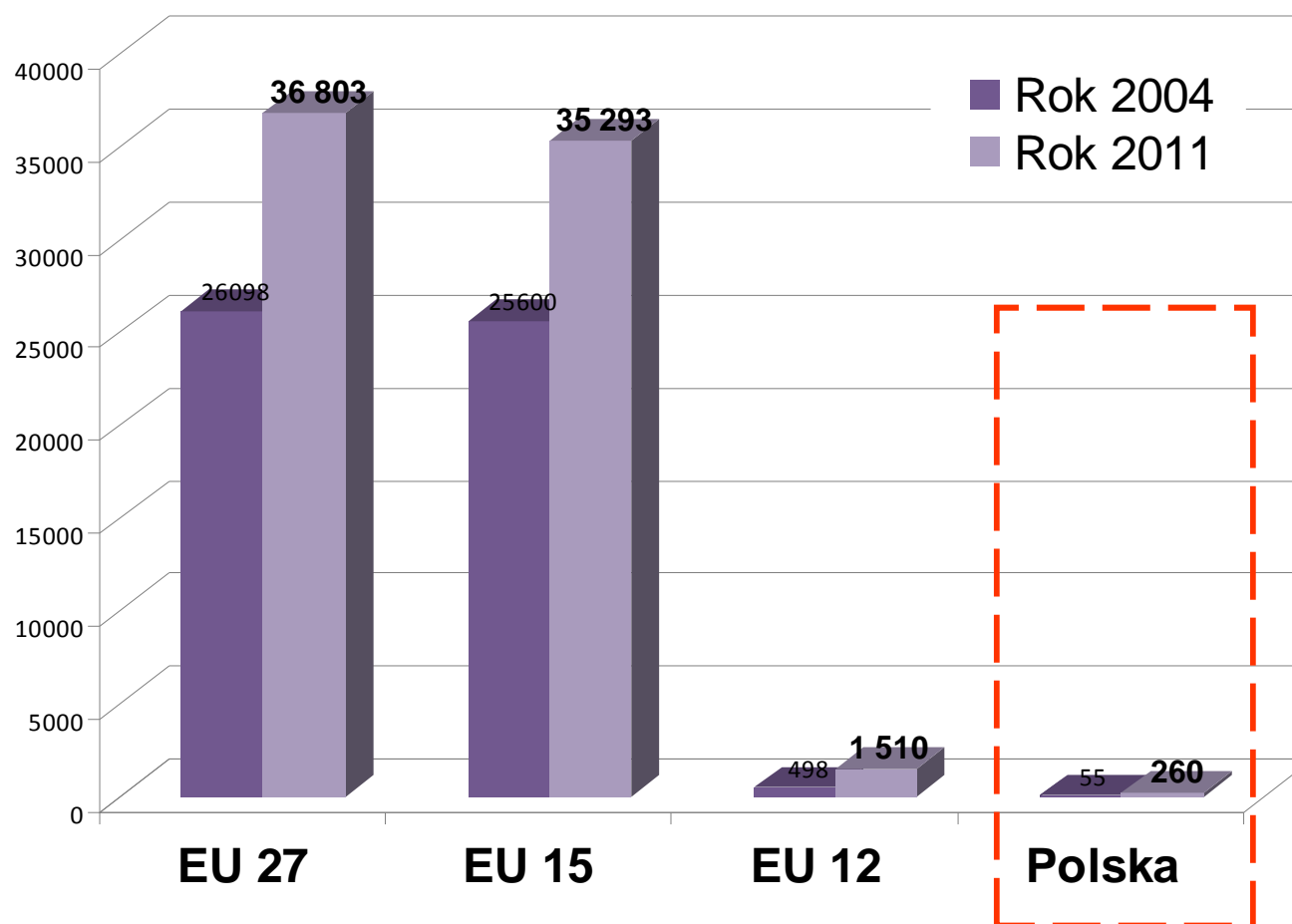
Źródła danych: www.organic-europe.net/europe_eu/statistics.asp, www.ekoconnect.org.

Rolnictwo Ekologiczne (EKO) - Przetwórnice

Polska na tle Unii Europejskiej

Liczba przetwórnicy produktów EKO (rok 2004 i 2011)

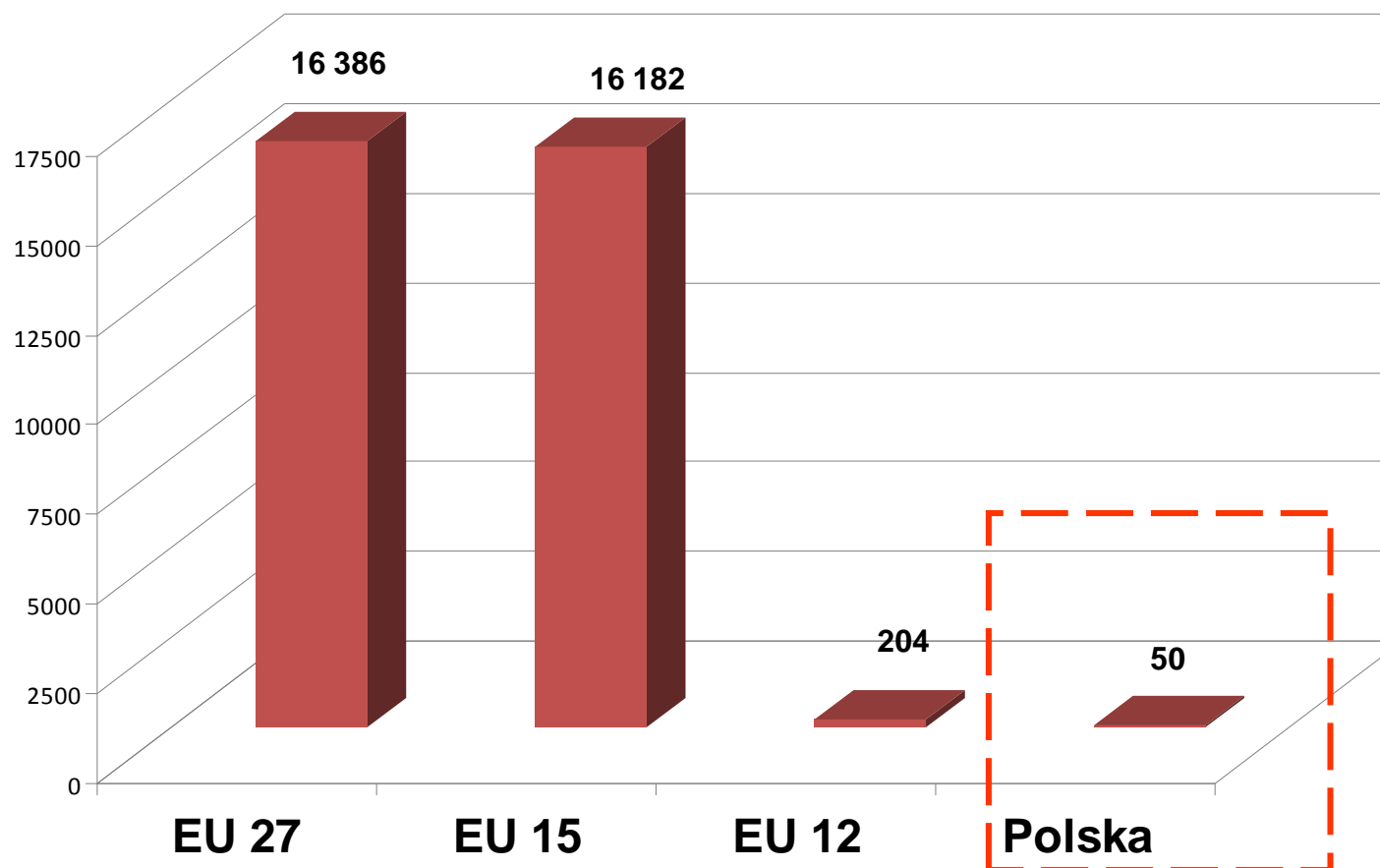
Źródła danych: www.organic-europe.net/europe_eu/statistics.asp, www.ekoconnect.org.

Rolnictwo Ekologiczne (EKO)

Polska na tle Unii Europejskiej

Wartość sprzedaży produktów EKO (mln euro) (rok 2009)

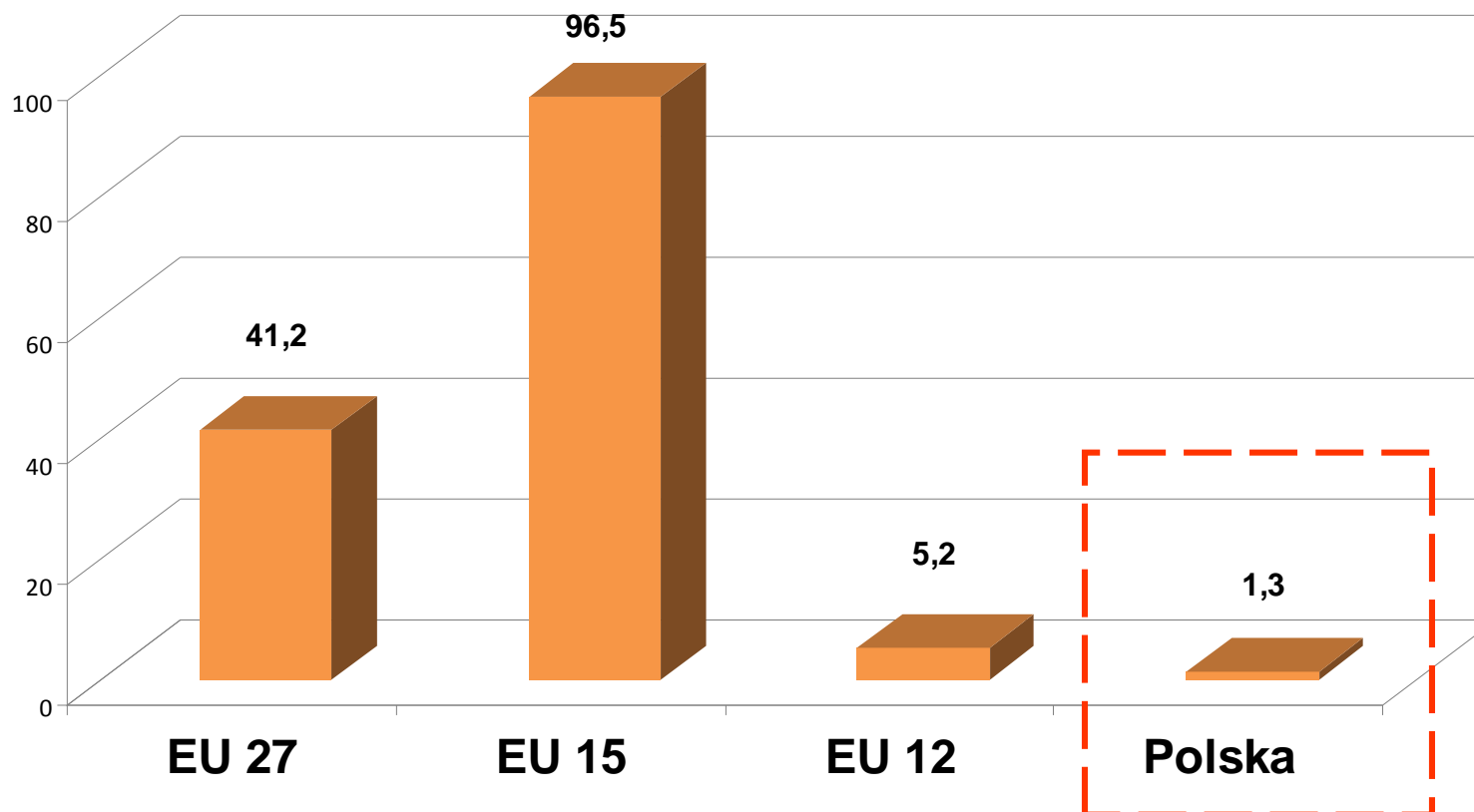
Źródła danych: www.organic-europe.net/europe_eu/statistics.asp, www.ekoconnect.org.

Rolnictwo Ekologiczne (EKO)

Polska na tle Unii Europejskiej

Wartość sprzedaży produktów EKO na jednego mieszkańca (euro/osobę) (2009 rok)

Źródła danych: www.organic-europe.net/europe_eu/statistics.asp, www.ekoconnect.org.

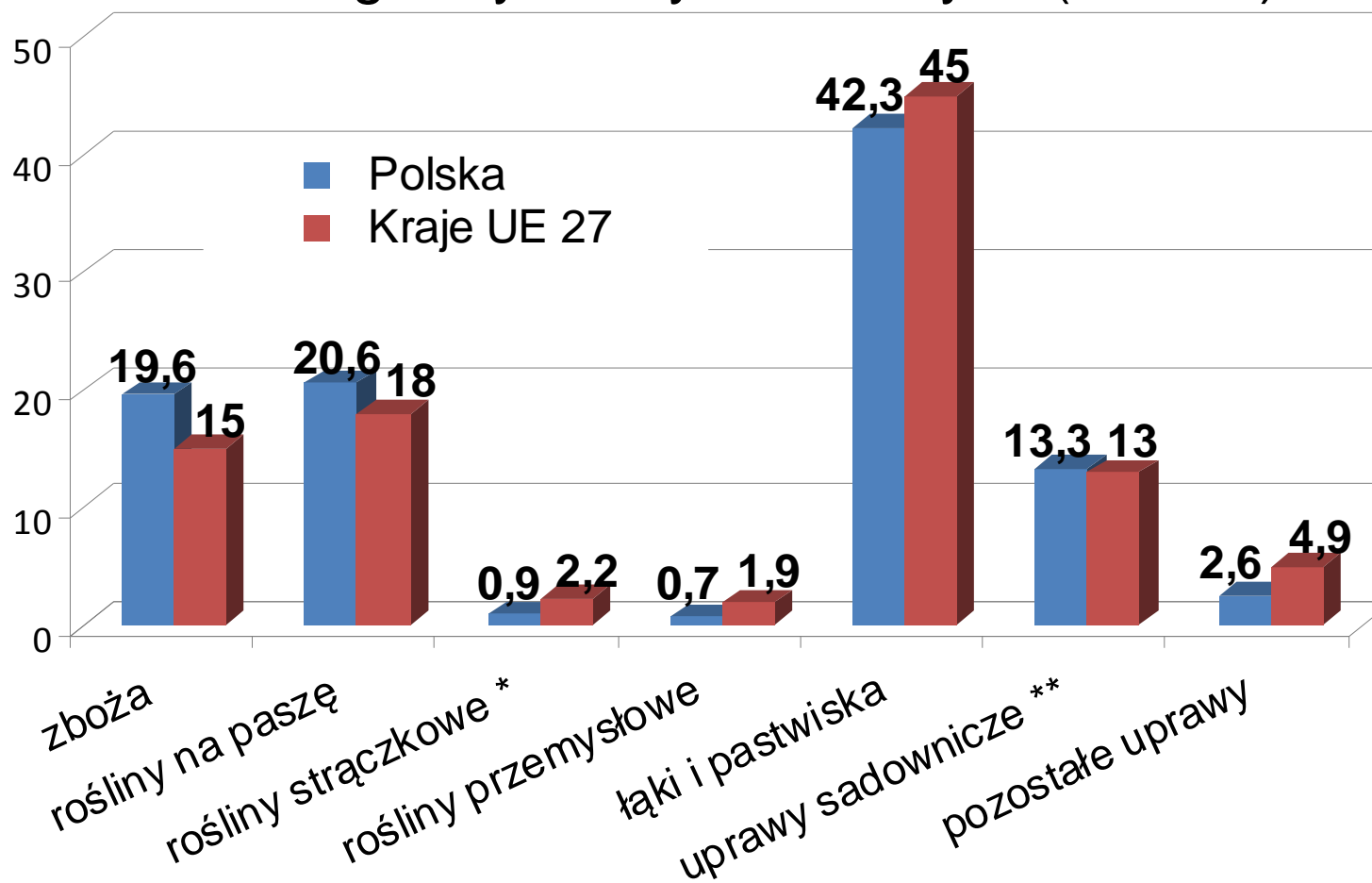

Rolnictwo Ekologiczne (EKO)

Polska na tle Unii Europejskiej

Struktura ekologicznych użytków rolnych (2010 r.)

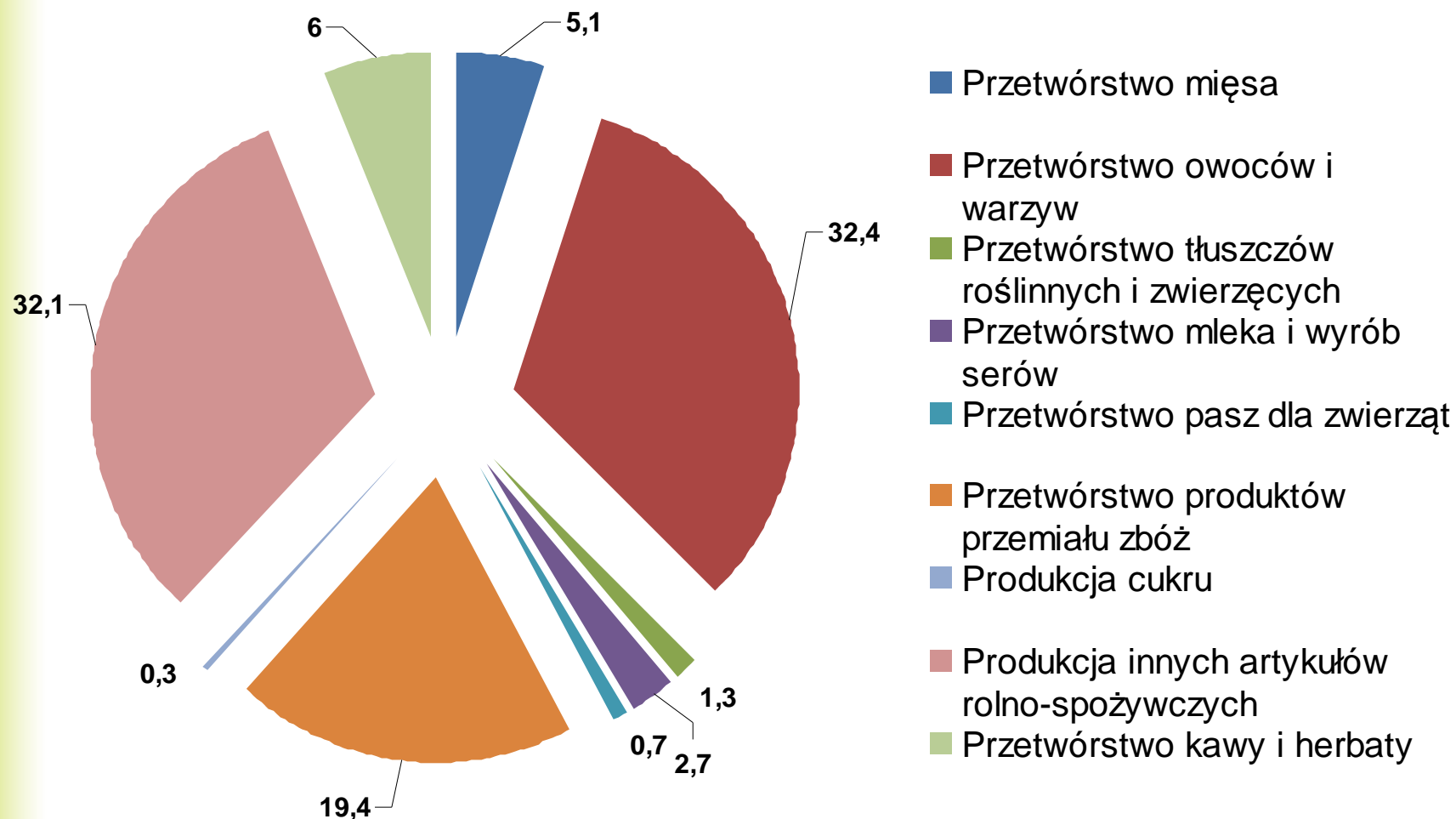

Źródło: GIJHARS (Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych), www.ekoconnect.org

Rolnictwo Ekologiczne (EKO) - Rynek

Udział branż w przetwórstwie ekologicznym w 2010 roku w Polsce

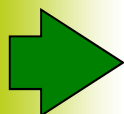

Źródło: GIJHARS, 2012

Agenda

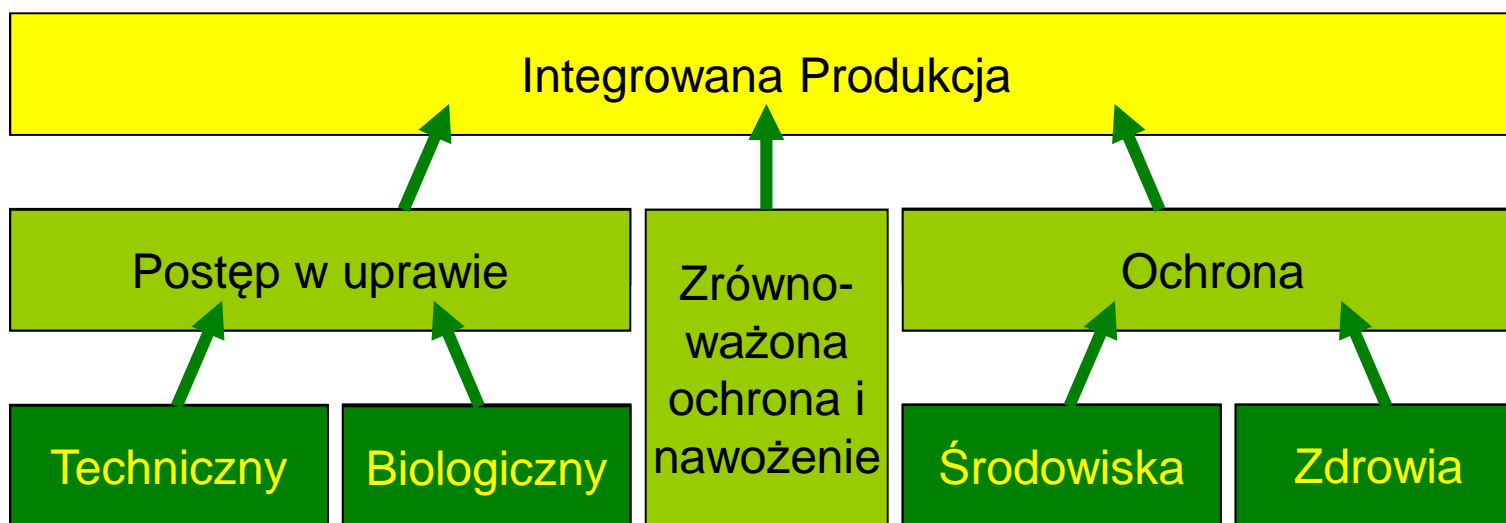
1	Wstęp
2	Wspieranie w ramach PROW
3	Produkcja Ekologiczna EKO Areal Producenci Przetwórcy Struktura
4	Produkcja Integrowana IP
5	Aspekty ekonomiczne
6	Wnioski

Produkcja Integrowana (IP)

Integrowana Produkcja (IP) jest systemem gospodarowania, w którym producent prowadzi produkcję roślin, z wykorzystaniem zrównoważonego postępu technicznego i biologicznego w uprawie, ochronie roślin i nawożeniu, zwracając szczególną uwagę na ochronę środowiska i zdrowie ludzi.

Produkcja Integrowana (IP)

IP uwzględnia w sobie trzy elementy:

- Opłacalność
- Zdrowie ludzi
- Ochronę środowiska

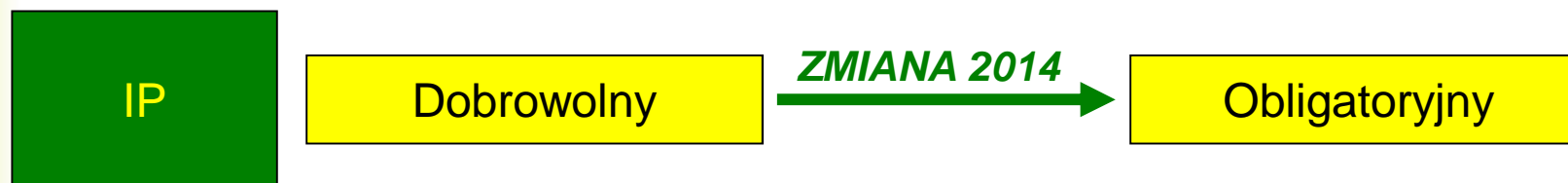
Integrowana uprawa ma utrzymać i polepszyć dobry stan środowiska.

IP jest ukierunkowana na ochronę środowiska oraz podniesienie świadomości ekologicznej producentów. IP obejmuje gospodarstwa posiadające certyfikat IP wydany przez upoważnioną jednostkę certyfikującą, zgodnie z przepisami ustawy o ochronie roślin

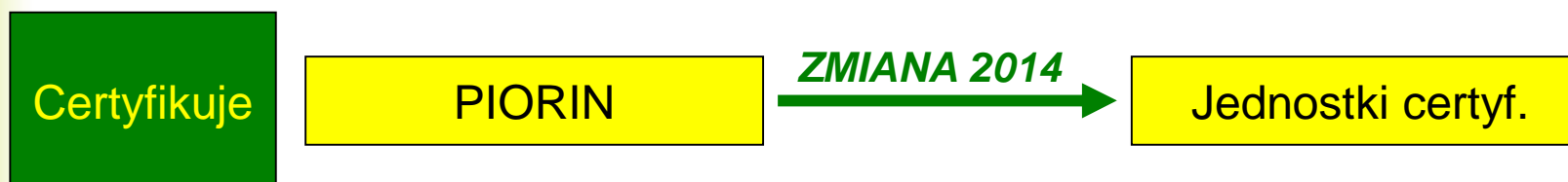
Produkcja Integrowana (IP) - Zmiany

Obecnie Integrowana Produkcja (IP) jest systemem dobrowolnym, ale z początkiem 2014 r. wejdzie w życie obligatoryjnie we wszystkich gospodarstwach Integrowana Ochrona Roślin, co automatycznie zmieni też zasady IP.

Nastąpi przekazanie certyfikacji w integrowanej produkcji roślin podmiotom certyfikującym. Jednostki certyfikujące będą prowadziły rejestr producentów rolnych, którzy zgłosili zamiar stosowania IP, poza tym te jednostki będą kontrolowały producentów rolnych IP.

Produkcja Integrowana (IP)

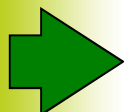
Integrowana produkcja w Polsce w latach 2004-2011

Lata	Liczba zgłoszonych gospodarstw	Liczba wydanych certyfikatów	Powierzchnia upraw z certyfikatem (ha)
2004	1 609	811	6 452
2005	4 443	1 557	9 286
2006	2 812	1 891	10 924
2007	2 582	1 915	10 602
2008	1 939	1 174	7 480
2009	1 130	838	5 642
2010	1 405	1 068	7 589
2011	1 793	1 482	10 752

Agenda

1	Wstęp
2	Wspieranie w ramach PROW
3	Produkcja Ekologiczna EKO Areal Producenci Przetwórcy Struktura
4	Produkcja Integrowana IP
5	Aspekty ekonomiczne
6	Wnioski

Aspekty ekonomiczne

alternatywnych form gospodarowania w rolnictwie

Wykonano dwa rachunki symulacyjne odnoszące się do systemu rolnictwa ekologicznego, oparte na:

- danych GUS oraz rolniczym narodowym rachunku globalnym (RER),
- standardowych wynikach gospodarstw rolnych Polskiego FADN z roku 2011, pogrupowanych według typu produkcyjnego.

Wysokość płatności do rolnictwa ekologicznego wyliczono na podstawie płatności w ramach PROW 2007-2013 dla gospodarstw z certyfikatem oraz w ramach projektu PROW 2014-2020.

Aspekty ekonomiczne

Rachunek oparty na danych GUS oraz rolniczym narodowym rachunku globalnym (RER)

Celem pierwszego rachunku było wskazanie:
znaczenia płatności do rolnictwa ekologicznego (łącznie rolnośrodowiskowych do pakietu rolnictwo ekologiczne oraz w ramach działania „uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności”) w średnim gospodarstwie rolnym o strukturze upraw wynikającej ze struktury użytkowania gruntów rolnych w roku 2010.

Aspekty ekonomiczne

Rachunek oparty na danych GUS oraz rolniczym narodowym rachunku globalnym (RER)

W rachunku uwzględniono:

- hipotetyczne płatności rolnośrodowiskowe do rolnictwa ekologicznego wynikające ze struktury użytkowania gruntów oraz
- płatności na gospodarstwo wynikające z uczestnictwa w systemach jakości żywności,

a następnie wskazano:

- o ile wzrosłaby wartość dodana brutto na gospodarstwo przy realizacji systemu rolnictwa ekologicznego.

Aspekty ekonomiczne

Rachunek oparty na danych Polskiego FADN

Celem następnego rachunku (na podstawie Polskiego FADN) było wskazanie:

W jakim typie produkcyjnym gospodarstw realizowanym w systemie rolnictwa ekologicznego udział płatności ekologicznych w dochodzie będzie miał największe znaczenie.

Aspekty ekonomiczne

Rachunek oparty na danych Polskiego FADN

Wyliczono:

- hipotetyczną wysokość płatności rolnośrodowiskowych realizowanych w ramach hipotetycznie założonej realizacji pakietu rolnictwo ekologiczne

(Działanie program rolnośrodowiskowy, kod 214, realizowane w ramach Osi drugiej – środowiskowej PROW 2007-2013)

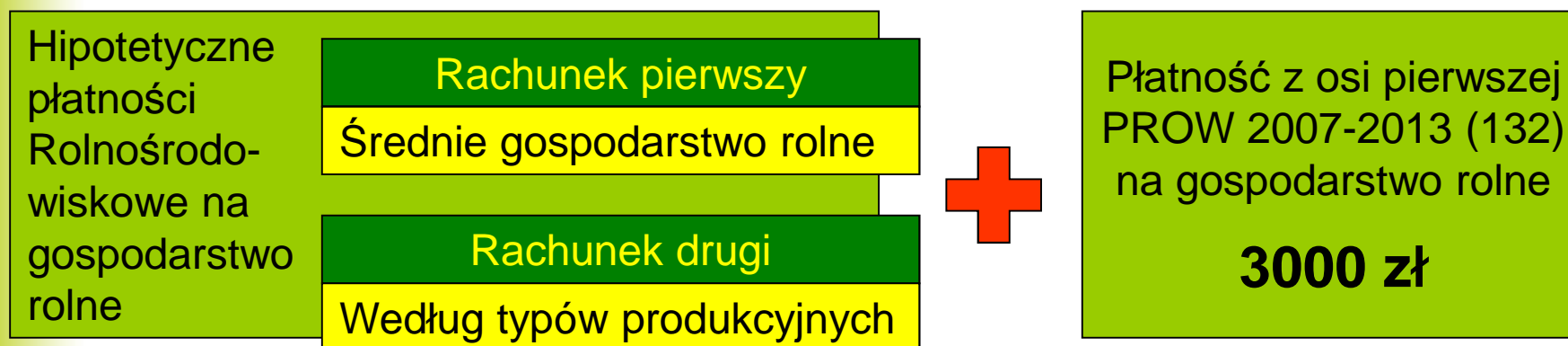
odnosząc się do:

- płatności dla wariantu gospodarstw z certyfikatem zgodności dla rolnictwa ekologicznego według struktury użytkowania gruntów w różnych typach produkcyjnych gospodarstw rolnych

(zaczerpniętych z wyników standardowych gospodarstw rolnych za rok 2011)

Aspekty ekonomiczne

Do tak zestawionych hipotetycznych płatności rolnośrodowiskowych na gospodarstwo (w rach.drugim: o różnych typach produkcyjnych) dodano płatność z osi pierwszej PROW 2007-2013 realizowanej w ramach Działania (132) "Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności" w wysokości 3000 zł na gospodarstwo.

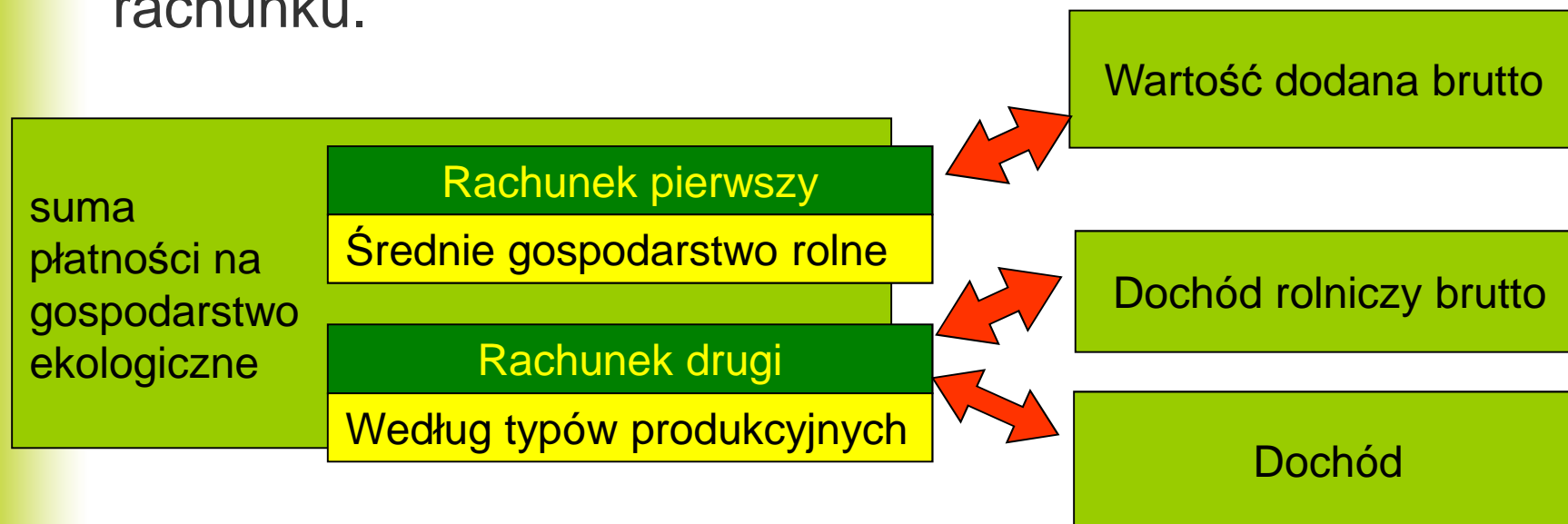
W ten sposób otrzymano **sumę płatności na gospodarstwo ekologiczne** (w rach.drugim: w różnych typach produkcyjnych).

Aspekty ekonomiczne

Kwotę tę odniesiono do dwóch kategorii ekonomicznych uzyskiwanych w gospodarstwach, a mianowicie – do dochodu rolniczego brutto oraz do dochodu.

Przy czym dochód gospodarstwa pomniejszono o kwoty płatności rolnośrodowiskowych, aby uniknąć podwójnego rachunku.

Aspekty ekonomiczne

Rachunek oparty na danych GUS oraz rolniczym narodowym rachunku globalnym (RER) wskazał, że:

Uczestnictwo gospodarstw w systemie produkcji ekologicznej w przypadku średniego gospodarstwa rolnego według struktury upraw oraz wielkości z 2010 roku

skutkowałby zwiększeniem wartości dodanej brutto na gospodarstwo o niespełna **48%** (PROW 2007-2013).

W przypadku planowanej WPR (PROW 2014-2020), przy założeniu poziomu płatności działania z Osi I PROW na poziomie dotychczasowym oraz płatności do działania rolnictwo ekologiczne na poziomie wyliczonym w ekspertyzie IERiGŻ PIB – uczestnictwo w systemie produkcji EKO

spowodowałyby wzrost wartości dodanej brutto o **57%**.

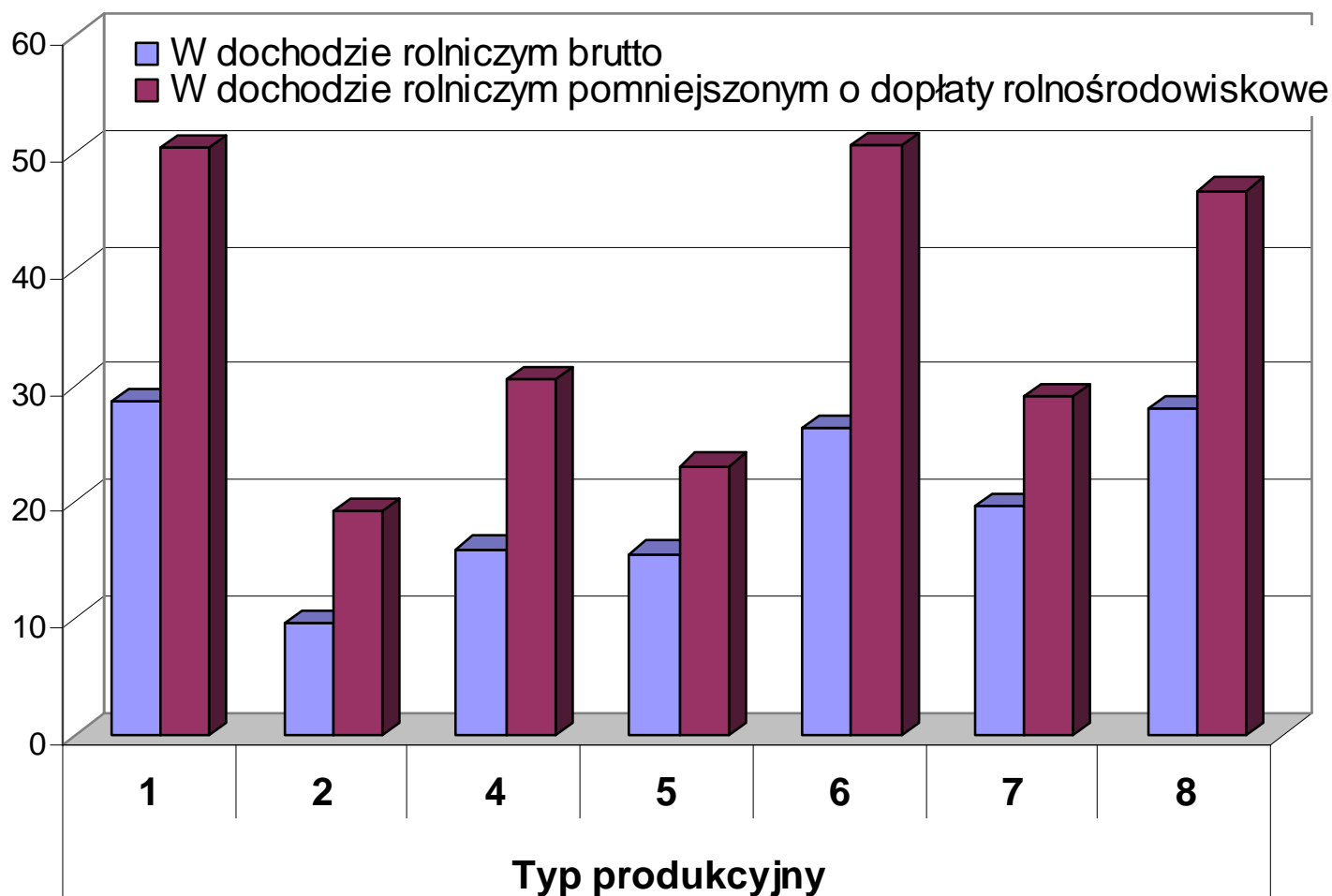

Aspekty ekonomiczne

Rachunek oparty na danych Polskiego FADN

Wynik: Udział płatności EKO na gospodarstwo według typu produkcyjnego w ramach PROW 2007-2013

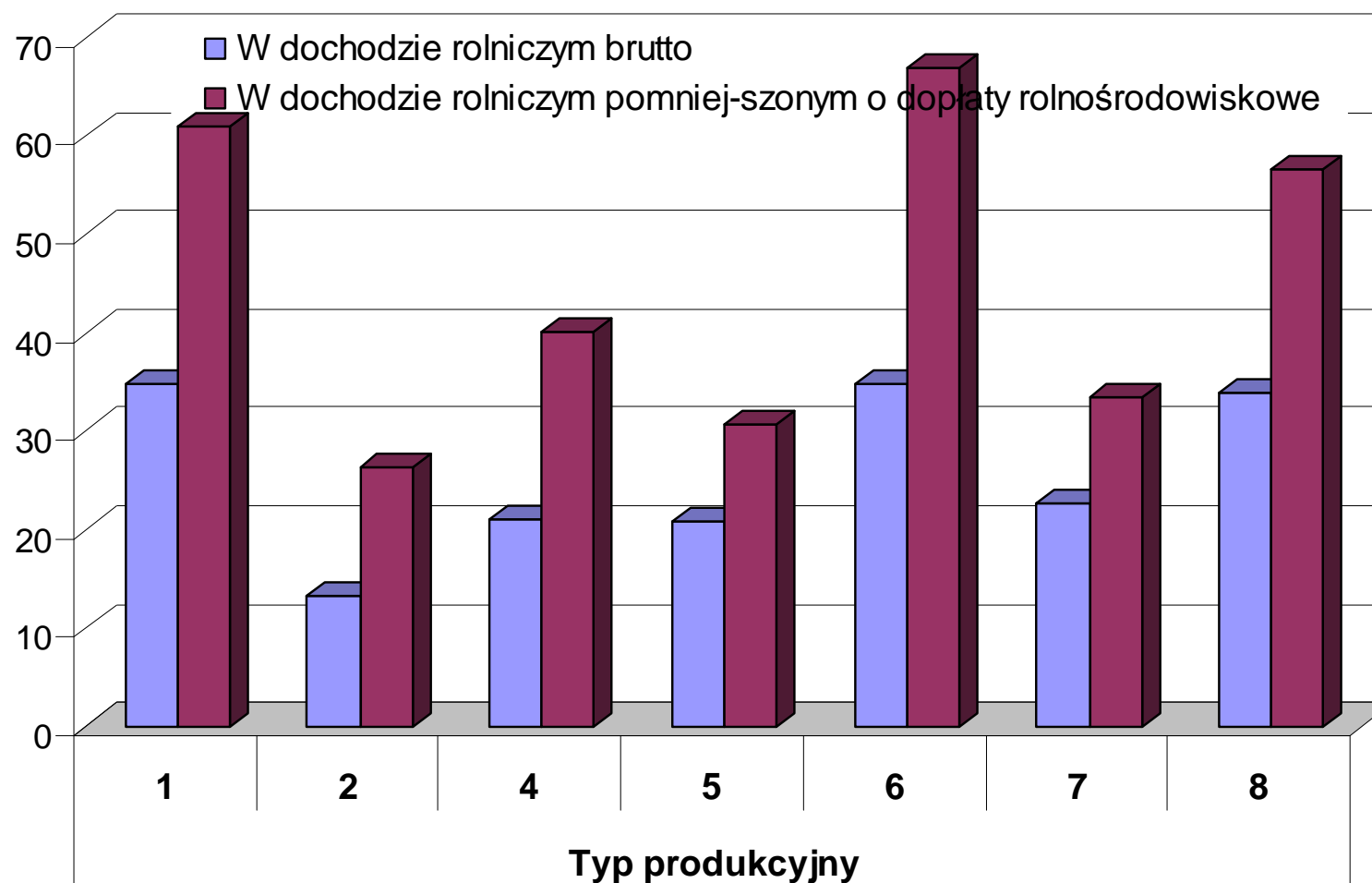

Aspekty ekonomiczne

Rachunek oparty na danych Polskiego FADN

Wynik: Udział płatności EKO na gospodarstwo według typu produkcyjnego w ramach projektu PROW 2014-2020

Aspekty ekonomiczne

Rachunek oparty na danych Polskiego FADN

Przedstawiona hipotetyczna analiza wskazała trzy typy produkcyjne gospodarstw, w których znaczący wpływ na zwiększenie dochodu rolniczego miała realizacja działania rolnictwo ekologiczne, są to następujące:

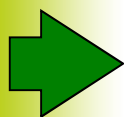
- **typ 6** – zwierzęta trawożerne,
- **typ 1** – uprawy polowe oraz
- **typ 8** – gospodarstwa mieszane.

Tak, więc gospodarstwa o wymienionych typach produkcyjnych **w znaczący sposób poprawią wynik ekonomiczny**, gdy przejdą z systemu konwencjonalnego gospodarowania na typ ekologiczne.

Agenda

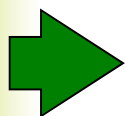

1	Wstęp
2	Wspieranie w ramach PROW
3	Produkcja Ekologiczna EKO Areal Producenci Przetwórcy Struktura
4	Produkcja Integrowana IP
5	Aspekty ekonomiczne
6	Wnioski

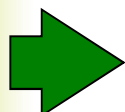
Wnioski

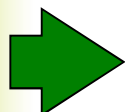
Znaczny wzrost rolnictwa EKO został spowodowany przez:

- Wzrost popytu na żywność EKO
- Istotne dopłaty do rolnictwa EKO w krajach UE

Rolę dopłat w rolnictwie EKO udokumentował hipotetycznie przedstawiony rachunek, w którym:

wysokość ogółu dopłat na gospodarstwo w dochodzie rolniczym osiągała **50%** jego wysokości (2007-13) oraz 60% wg projektu PROW (w 3 typach produkcyjnych)

Tematem do dyskusji jest:

Czy jest sens dalsze tak duże wspieranie do systemu EKO, gdzie w strukturze upraw dominują trwałe użytki zielone, czy nie lepiej byłoby promować dopłaty do konkretnych produktów?

Dziękuję za uwagę